

บทที่ 5

วิเคราะห์

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมที่มีผลต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยเป็นการศึกษาถึงการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแก่เด็กตามลำดับขั้นพัฒนาการอันจะส่งผลถึงการกำหนดบุคลิกภาพของคนไทยด้วย

ในการวิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทางมานุษยวิทยาด้วยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม รวมถึงใช้การสัมภาษณ์จากแบบสอบถามซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วน ในแต่ละขั้นพัฒนาการดังนี้

1. การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม
2. บุคลิกภาพของเด็กในแต่ละขั้นพัฒนาการ

1 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม

1.1 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแก่เด็กขั้นพัฒนาการระยะปาก (Oral Stage) ประกอบด้วยคำถามต่างๆดังนี้

1.1.1 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา

- ท่านเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กด้วยตัวเองหรือไม่
- ในกรณีที่ท่านเลี้ยงเด็กด้วยตนเอง ท่านให้เด็กดื่มนมแม่หรือไม่
- ท่านให้เด็กดื่มนมวันละกี่ครั้ง
- ท่านฝึกให้เด็กรับประทานอาหารหรือดื่มนมเป็นเวลาหรือไม่
- ถ้าไม่ฝึกมีวิธีปฏิบัติอย่างไร
- ท่านเคยปล่อยให้เด็กหิวหรือไม่
- ถ้าปล่อยให้หิวแล้วไม่ให้อดนมหรือรับประทานอาหารต่อไปอีกหรือไม่
- เด็กของท่าน หย่านมเมื่อใด
- ถ้าคุณนิ้วมือท่านแก้ไขอย่างไร
- เด็กของท่าน เล่นน้ำลายหรือไม่
- ถ้าเล่นน้ำลายท่านแก้ไขอย่างไร

1.1.2 การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

- ท่านสอนมารยาทให้แก่เด็กบ้างหรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กไหว้ในโอกาสใด
- ท่านสอนมารยาทในการเดินแก่เด็กอย่างไร
- ท่านสอนให้เด็กพูดอย่างไร
- ท่านฝึกให้เด็กรับประทานอาหารอย่างไร
- ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามคำสอน ท่านทำอย่างไร

1.2 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแก่เด็กชั้นพัฒนาการระยะขับถ่าย

(Anal Stage)

1.2.1 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา

- เด็กของท่านถ่ายอุจจาระเป็นเวลาหรือไม่
- เด็กของท่านถ่ายอุจจาระเวลาใด
- เด็กของท่านขับถ่ายเป็นที่หรือไม่
- ท่านให้เด็กขับถ่ายเป็นที่และเป็นเวลาหรือไม่
- เด็กขับถ่ายแต่ละครั้งใช้เวลานานหรือไม่
- ถ้านานท่านทำอย่างไร
- ถ้าเด็กขับถ่ายไม่เป็นที่ เป็นเวลาท่านมีวิธีปฏิบัติกับเด็กอย่างไร

1.2.2 การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

- ท่านสอนมารยาทให้แก่เด็กหรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กไหว้ในโอกาสใด
- ท่านสอนมารยาทในการเดินแก่เด็กอย่างไร
- ท่านสอนให้เด็กพูดอย่างไร
- ท่านฝึกให้เด็กรับประทานอาหารอย่างไร
- ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามคำสอนท่านทำอย่างไร

1.3 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแก่เด็กชั้นพัฒนาการระยะสนใจอวัยวะ

เพศ (Phallic Stage)

1.3.1 การตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา

- ท่านสังเกตหรือไม่ว่าเด็กของท่านสัมผัสอวัยวะเพศของตนเอง
- เด็กสัมผัสอวัยวะเพศของตนเองตั้งแต่อายุเท่าใด
- เด็กของท่านสัมผัสอวัยวะเพศของตนเมื่อใด
- ขณะที่เด็กสัมผัสอวัยวะเพศของตนเองท่านทำอย่างไร
- เด็กของท่านหยุดสัมผัสอวัยวะเพศของตนเองเมื่อใด

1.3.2 การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

- ท่านสอนให้เด็กช่วยเหลืองานบ้านหรือไม่
- ท่านสอนเรื่องไต่บันได
- ท่านสอนเรื่องการผูกแก้เด็กอย่างไร
- ท่านสอนเรื่องการไหว้ในโอกาสใด
- ท่านสอนมารยาทในการเดินอย่างไร
- ท่านสอนเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือไม่
- ท่านสอนเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหารอย่างไร
- ท่านสอนเรื่องความมีเมตตา กรุณา หรือไม่
- ท่านสอนเรื่องบาป บุญ หรือ ไม่
- เด็กของท่านเชื่อฟังคำสั่งสอนหรือไม่
- ถ้าเด็กไม่เชื่อฟัง ท่านปฏิบัติต่อเด็กอย่างไร

1.4 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแก่เด็กขั้นพัฒนาการระยะแฝง

(Latency Stage)

1.4.1 การตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา

- เด็กของท่านใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับกิจกรรมใด
- เด็กของท่านใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับใคร
- ท่านสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนเองหรือไม่

1.4.2 การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

- ท่านสอนให้เด็กช่วยเหลืองานบ้านหรือไม่
- ท่านสอนเรื่องไต่บันได
- ท่านสอนเรื่องการผูกแก้เด็กอย่างไร
- ท่านสอนเรื่องการไหว้ในโอกาสใด
- ท่านสอนมารยาทในการเดินอย่างไร
- ท่านสอนเรื่อง บาป บุญ ให้กับเด็กหรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กมีเมตตา กรุณาหรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กรู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหรือไม่
- เด็กปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่านหรือไม่
- ถ้าไม่ปฏิบัติท่านมีวิธีปฏิบัติต่อเด็กอย่างไร

1.5 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแก่เด็กในขั้นพัฒนาการระยะสนใจใน

การรักเพศตรงข้าม (Genital Stage)

1.5.1 การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา

- เด็กของท่านใช้เวลาส่วนใหญ่ในกิจกรรมใด
- เด็กของท่านใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับผู้ใด
- เด็กของท่านสนใจรักเพื่อนต่างเพศ หรือไม่
- ท่านห้ามเด็กคบเพื่อนต่างเพศหรือไม่
- ถ้าห้าม ท่านห้ามในกรณีใด
- ท่านสอนให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่หรือไม่

1.5.2 การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

- ท่านสอนให้เด็กไหว้ในโอกาสใด
- ท่านสอนเรื่องการพูดแก่เด็กอย่างไร
- ท่านสอนเรื่องมารยาทในการเดินอย่างไร
- ท่านสอนมารยาทในการรับประทานอาหารแก่เด็กอย่างไร
- ท่านสอนให้เด็กเชื่อเรื่องบาป บุญ หรือไม่
- ท่านสอนเรื่องการละอายต่อบาปแก่เด็ก หรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กมีเมตตา กรุณาหรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่
- ท่านสอนให้เด็กรู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหรือไม่
- เด็กในการเลี้ยงดูของท่านเชื่อฟังคำสั่งสอนหรือไม่
- ถ้าไม่เชื่อฟังท่านมีวิธีปฏิบัติต่อเด็กอย่างไร

2. บุคลิกภาพของเด็กในแต่ละขั้นพัฒนาการ

- ท่านคิดว่าเด็กในการเลี้ยงดูของท่านมีนิสัย หรือมีบุคลิกภาพอย่างไร

หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์เชื่อว่า เด็กอายุแรกเกิด - 6 ปี น่าจะได้รับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและอายุตั้งแต่ 6 ปี - 14 ปี น่าจะได้รับการตอบสนองทางวัฒนธรรม

ส่วนเบนเนดิกกล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กแรกเกิดอาจจะได้รับการหล่อหลอมให้มีบุคลิกภาพแบบต่างๆ ได้และมีลักษณะทางวัฒนธรรมบางอย่าง ที่สังคมถือว่าเป็นลักษณะอันพึงปรารถนา ก็จะปลูกฝังให้กับเด็กในสังคมนั้น

จากทฤษฎีดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษาซึ่งในการวิจัยนี้เชื่อว่าเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุ 6 ปี ควรได้รับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาตามลำดับขั้นพัฒนาการบุคลิกภาพอย่างเพียงพอ และเด็กอายุ ตั้งแต่ 6 ปี ถึง 14 ปีควรได้รับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม แต่เนื่องจากในแต่ละสังคม วัฒนธรรม มีการอบรมเลี้ยงดูที่ แตกต่างกัน เช่นเดียวกับสังคมไทยความแตกต่างเรื่องการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นได้ ผู้วิจัย จึงกำหนดรูปแบบซึ่งคาดว่า จะมีในสังคมไทยไว้ทั้งหมด 20 แบบ และได้กำหนดเครื่องหมาย บวก และลบไว้ในแต่ละขั้นพัฒนาการ โดยเครื่องหมาย บวก หมายถึงให้ความสำคัญกับการตอบสนองเครื่องหมาย ลบ หมายถึงไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ถ้าเครื่องหมายทั้ง 2 ปรากฏอยู่ในช่องการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาหรือปัจจัยทางวัฒนธรรมก็จะหมายถึงให้ความสำคัญหรือไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยนั้นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ พิจารณาถึงการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางวัฒนธรรมของผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 พ่อ แม่ กลุ่มที่ 2 พ่อ แม่และญาติ กลุ่มที่ 3 ญาติ ซึ่งปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมต่างๆได้สรุปไว้ตามตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม

ขั้นพัฒนาการ	ปัจจัยทางจิตวิทยา	ปัจจัยทางวัฒนธรรม
ระยะปาก (Oral Stage)	การพอใจต่อการได้ดูดกลืน อด สิ่งของต่างๆเช่นการดูดนม เคี้ยวอาหาร คุคนิ้วมือ เล่นน้ำ ลาย ฯลฯ	- วัฒนธรรมการไหว้ - วัฒนธรรมในการเดิน - วัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร - วัฒนธรรมในการพูด การเชื่อฟังคำสั่งสอน
ขั้นพัฒนาการ	ปัจจัยทางจิตวิทยา	ปัจจัยทางวัฒนธรรม
ระยะขัณฑ์ (Anal Stage)	ความพอใจที่ได้กลั้นถ่าย อุจจาระ การฝึกการขัณฑ์	- วัฒนธรรมการไหว้ - วัฒนธรรมการพูด - วัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร - การเชื่อฟังคำสั่งสอน
ระยะสนใจอวัยวะเพศ (Phallic Stage)	พอใจต่อการได้ลูบคลำอวัยวะ เพศ	- วัฒนธรรมการไหว้ - วัฒนธรรมในการเดิน - วัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร - วัฒนธรรมในการพูด
ขั้นพัฒนาการ	ปัจจัยทางจิตวิทยา	ปัจจัยทางวัฒนธรรม
		- การอบรมให้ช่วยเหลืองานบ้าน - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ - ความมีเมตตา กรุณา - ความเชื่อเรื่องบาป บุญ - การเชื่อฟังคำสั่งสอน
ระยะแฝง (Latency Stage)	แยกตัวจากพ่อแม่ไปสู่สังคม ภายนอก พยายามปรับตัวให้ เข้ากับสังคม เรียนรู้ความคิด เห็นของผู้อื่น	- การช่วยเหลืองานบ้าน - วัฒนธรรมในการพูด - วัฒนธรรมในการไหว้ - วัฒนธรรมในการเดิน

		<ul style="list-style-type: none"> - ความเชื่อเรื่อง บาป-บุญ - ความมีเมตตา กรุณา - ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ - ความกตัญญูรู้คุณ - การเชื่อฟังคำสั่งสอน
ระยะสนใจในการรักเพศตรงข้าม (Genital Stage)	<p>การเลียนแบบพ่อแม่</p> <p>การเรียนรู้ความเชื่อค่านิยม</p> <p>เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>การสนใจรักเพศตรงข้าม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมในการพูด - วัฒนธรรมในการไหว้ - วัฒนธรรมในการเดิน - วัฒนธรรมในการรับประทาน
		<p>อาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความละเอียดอ่อนต่อบาป - ความซื่อสัตย์ - ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ - การช่วยเหลือผู้อื่น - การเชื่อฟังคำสั่งสอน

จากข้อมูลดังกล่าวมาได้มาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอนคือ
 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมที่มีผลต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีผลต่อบุคลิกภาพของคนไทย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย

ก. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กขั้นพัฒนาการระยะปาก (Oral Stage)

การตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยาในระยะปาก ได้ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ จากตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. การฝึกความตรงต่อเวลาในการให้การตอบสนองทางปากโดยกำหนดให้ การฝึกเป็นการไม่ให้ความสำคัญ และไม่ฝึกเป็นการให้ความสำคัญ

2. วิธีให้การตอบสนองทางปาก โดยกำหนดให้ผู้ให้การเลี้ยงดู ให้อาหารหรือนมทุกครั้งเมื่อหิวเป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนองและไม่ให้การตอบสนองทุกครั้งเป็นการไม่ให้ความสำคัญ

3. หลังจากไม่ให้เกิดการตอบสนองทุกครั้งที่หิวแล้วยังคงไม่ให้ต่อไป หรือไม่ โดยกำหนดให้มีการให้นม หรืออาหารเป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนอง และไม่ให้นมและอาหารต่อไป เป็นการไม่ให้ความสำคัญ

4. การเล่นน้ำลาย การดูดนิ้วมือ โดยกำหนดให้ การให้เล่นน้ำลายหรือดูดนิ้วมือ ให้นมและให้อาหารเป็นการให้ความสำคัญ และห้ามด้วยวิธีต่างๆ เป็นการไม่ให้ความสำคัญ

การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมได้ใช้ข้อมูลจาก การปลุกฝังวัฒนธรรมเรื่อง การไหว้ การพูด การเดิน การรับประทานอาหาร โดยหนดให้การสอน เป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนอง และไม่สอนเป็นการไม่ให้ความสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ พบว่า จากการให้การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม ของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ก่อให้เกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบ คือ แบบ ก ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยามากกว่าทางวัฒนธรรม แบบ ข ไม่ให้ความสำคัญ กับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบ ก

จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ เชื่อว่าเด็กวัยนี้จะได้รับความสุขจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาก เช่น ดูคนม ดูนิ้วมือ กัดเล็บและอมสิ่งต่างๆจากข้อมูลพบว่าผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ได้ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาเช่นเดียวกัน ดังตารางสนับสนุน ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ การฝึกความตรงต่อเวลาของการให้การตอบสนองทางปาก

กลุ่ม	การฝึก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	ฝึก	2	11.11
	ไม่ฝึก	16	88.89
รวม		18	100.00

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของวิธีให้การตอบสนองทางปาก

กลุ่ม	วิธีให้การตอบสนองทางปาก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	ให้การตอบสนองทุกครั้งเมื่อหิว	13	72.22
	ไม่ให้การตอบสนองทุกครั้ง	5	27.78
รวม		18	100.00

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของวิธีให้การตอบสนองแก่เด็กเมื่อพบว่าเล่นน้ำลาย

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	ห้ามด้วยวิธีต่างๆ	0	0.00
	ให้ดื่มนม/อาหาร	2	33.33
	อื่นๆ (เช็ดและให้เล่นต่อไป)	4	66.67
รวม		6	100.00

ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของการตอบสนองทางปากเมื่อเด็กดูคุณนิ้วมือ

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	ห้ามด้วยวิธีต่างๆ	1	11.11
	ให้อาหาร/นม	6	66.67
	ให้ดูคต่อไป	2	22.22
รวม		9	100.00

จากตารางทั้ง 4 ข้างต้น จะพบว่า ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา ส่วนการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง โดยให้เหตุผลว่า เด็กยังเล็กอยู่ สอนไปก็ไม่รู้เรื่อง ไม่จำ ดังนั้น จึงปรากฏวิธีการตอบสนอง ในขั้นนี้ว่า ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรม ดังข้อมูลสนับสนุนต่อไปนี้

4 ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละ การปลูกฝังวัฒนธรรมในการไหว้ การพูด การเดิน การรับประทานอาหาร

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	32	44.44
	ไม่สอน	40	55.56
รวม		72	100.00

ด้วยการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรมดังกล่าว ก่อให้เกิด รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในแบบ ก คือ การให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา มากกว่าทางวัฒนธรรม

ในหลักการอันเดียวกันก็พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ให้การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมแปรเปลี่ยนไปอีก 1 รูปแบบ เรียกว่า รูปแบบ ข ซึ่งเกิดจากการให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม สำหรับข้อมูลสนับสนุน การให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยานั้นได้ใช้ข้อมูลในตารางที่ 1 - 4 เป็นสำคัญ และการให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้ใช้ข้อมูลดังปรากฏในตารางที่ 5 ซึ่งพบว่ามีการปลูกฝังวัฒนธรรม แก่เด็กถึงร้อยละ 44.44

จากวิธีให้การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม ของผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ตอบสนองให้กับเด็ก ได้ก่อให้เกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กระยะปาก (Oral Stage)

ขั้นพัฒนาการ	การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา	การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม	รูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ระยะปาก (Oral Stage)	+	-	ก
	+	+	ข

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ขั้นพัฒนาการระยะขับถ่าย (Anal Stage)

ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ เชื่อว่า เด็กอายุ 2 - 3 ปี จะรู้สึกมีความสุข เมื่อได้กลั้นหรือขับถ่ายอุจจาระ ในการวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระยะนี้ได้ใช้ข้อมูล การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และ วัฒนธรรม ของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ดังนี้

การตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา

1. การฝึกการขับถ่าย
2. การตอบสนองแก่เด็กขณะขับถ่าย
3. การตอบสนองแก่เด็กเมื่อขับถ่ายไม่เป็นที่และเป็นเวลา

การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

1. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการพูด
2. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการไหว้
3. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการเดิน
4. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร
5. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการเชื่อฟังคำสั่งสอน

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ฝึกให้ เด็กขับถ่าย มีร้อยละ 42.86 โดยกำหนดให้เด็กขับถ่ายในช่วงเช้า อีกร้อยละ 57.14 ไม่มีการฝึกการขับถ่ายให้กับเด็ก เวลาขับถ่าย คือสามารถขับถ่ายได้ทั้งช่วงเช้า บ่ายและเย็น สำหรับสถานที่ในการขับถ่ายเด็กสามารถขับถ่ายได้ทั้งในส้วม ลานบ้าน หรือในสวน

อนึ่งขณะที่เด็กขับถ่าย ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ตอบสนองให้เด็กขับถ่ายตามต้องการ คือไม่เร่งให้เด็กขับถ่าย ซึ่งมีถึงร้อยละ 85.72 เมื่อเด็กขับถ่ายไม่เป็นที่ เป็นเวลา ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูก็จะไม่ลงโทษเด็ก โดยคิดเป็นร้อยละ 71.43

จากวิธีให้การตอบสนองดังกล่าว จึงวิเคราะห์ได้ว่าผู้ให้การเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา

อย่างไรก็ตาม ด้วยหลักเกณฑ์ การตอบสนองปัจจัย ทางจิตวิทยา ข้างต้น พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู ได้ตอบสนองความต้องการแตกต่างกันอีก 1 รูปแบบ คือ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ฝึกการขับถ่ายให้กับเด็กและเมื่อเด็กใช้เวลาในการขับถ่ายนาน ก็ให้การตอบสนองด้วยการเร่ง และลงโทษด้วยวิธีต่างๆ คือ คุและตีตังข้อมูลปรากฏข้างล่าง ซึ่งถือว่าเป็นการไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละการตอบสนองแก่เด็กขณะจับถ่าย โดยจำแนกตามกลุ่มผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2	เร่ง	1	14.29
	เฉยๆ	6	85.71
	อื่นๆ	0	0.00
รวม		7	100.00

ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละ ของการตอบสนองต่อการจับถ่ายเมื่อจับถ่ายไม่ตรงเวลาและเป็นที

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2	ลงโทษด้วยวิธีต่างๆ(ตี,ดุ)	2	28.57
	เฉยๆ	5	71.43
	อื่นๆ	0	0.00
รวม		7	100.00

จากการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาแตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดรูปแบบการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา 2 แบบ คือ การให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และ การไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา

การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

ในการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูให้ความสำคัญ ถึง 100% คือจะให้ความสำคัญกับการไหว้โดยจะต้องรู้จักไหว้ผู้ใหญ่ เพื่อแสดงความเคารพ หรือ ขอบคุณ เด็กต้องรู้จักพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ การเดินต้องไม่เดินเหยียดผู้ใหญ่และต้องเชื่อฟังคำสั่งสอน สำหรับรายละเอียดการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม ต่างๆมีดังนี้

ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละ การตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรมทางการพูด จำแนกตามกลุ่มผู้ให้
การอบรมเลี้ยงดู

กลุ่ม	การตอบสนองปลุกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2	พูดคะ, ครีป	2	28.57
	พูดภาษาสุภาพแบบชาวบ้าน	5	71.43
	อื่นๆ	0	0.00
รวม		7	100.00

ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละ ของการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมเรื่องการไหว้

กลุ่ม	การไหว้ในโอกาสต่างๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2	เพื่อแสดงความขอบคุณ	2	28.57
	แสดงความเคารพ	5	71.43
	เพื่อขอโทษ	0	0.00
	อื่นๆ	0	0.00
รวม		7	100.00

ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละ การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมในการเดิน

กลุ่ม	การตอบสนองปลุกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2	ไม่ให้เดินเสียงดัง	3	42.86
	เดินผ่านผู้ใหญ่ต้องขอโทษ	1	14.28
	ไม่ให้เดินเฉียดผู้ใหญ่	3	42.86
	อื่นๆ	0	0.00
รวม		7	100.00

จากการตอบสนอง ปัจจัย ทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดรูปแบบการ
อบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบ ซึ่งจะเรียกว่า แบบ ค และ ง (ดังตารางข้างล่าง) โดย แบบ ง เกิดจาก
การให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม มากกว่าทางจิตวิทยา และแบบ ค เกิด
จากการให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม

ตารางที่ 13 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระยะขั้วถ่าย (Anal Stage)

ขั้นพัฒนาการ	การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา	การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ระยะขั้วถ่าย (Anal Stage)	+	+	ก
	-	+	ง

ค. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กขั้นพัฒนาการระยะสนใจอวัยวะเพศ (Phallic Stage)

ทฤษฎี จิตวิเคราะห์ของ فروยด์ เชื่อว่า ระยะนี้เด็กเริ่มหันมาสนใจอวัยวะเพศ มีความพอใจต่อการถูคลออวัยวะเพศ จากการศึกษาและวิเคราะห์ ได้ใช้ข้อมูลการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรมของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางจิตวิทยา

1. การสัมผัสอวัยวะเพศของตนเอง
2. การตอบสนองเมื่อเด็ก สัมผัสอวัยวะเพศของตนเอง

ปัจจัยทางวัฒนธรรม

1. การสอนเรื่องช่วยงานบ้าน
2. การปลุกฝังวัฒนธรรมในการพูด
3. การปลุกฝังวัฒนธรรมในการไหว้
4. การปลุกฝังวัฒนธรรมในการเดิน
5. การปลุกฝังวัฒนธรรมในความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
6. การปลุกฝังวัฒนธรรมในการเชื่อฟังคำสั่งสอน

ในการตอบสนองปัจจัย ทางจิตวิทยาแก่เด็กในระยะสนใจอวัยวะเพศนี้พบว่าเด็กในสังคมไทยสัมผัสอวัยวะเพศของตนเองตั้งแต่อายุ 7 เดือน - 4 ปี โดยเด็กจะสัมผัสอวัยวะเพศของตนเองเมื่อได้สวมเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 50.0 ชักร้อยละ 33.33 สัมผัสขณะชมโทรทัศน์ เล่นหรือดื่มนม และ ร้อยละ 16.67 จะสัมผัสขณะขั้วถ่าย

เมื่อผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู พบว่า เด็กสัมผัสอวัยวะเพศของตนเอง ก็จะไม่ให้การตอบสนอง โดยผู้ให้การเลี้ยงดูได้มีวิธีปฏิบัติ ต่อเด็กแตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 จำนวนร้อยละ ของวิธีการตอบสนองเมื่อเด็กสัมผัสอวัยวะเพศของตนเอง

กลุ่ม	วิธีตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	ตี	3	25.00
	คุ	2	16.67
	ดึงมือออกและบอกไม่ให้จับ	3	25.00
	ตีและคุ	2	16.67
	อื่นๆ(ตี คุและดึงมือออก)	2	16.67
รวม		12	100.00

ด้วยวิธีตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาดังกล่าว พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา

การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม

การให้การตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรม แก่เด็กในระยะสนใจอวัยวะเพศ พบว่า เด็กจะได้รับการปลูกฝังวัฒนธรรม มากขึ้น คือ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูจะสอนให้เด็กรู้จักช่วยงานบ้าน เช่น สอนให้เด็กช่วยล้างจาน/ชาม มีร้อยละ 58.33 สอนให้รู้จักหุงข้าว ร้อยละ 8.33 และร้อยละ 33.34 สอนให้เด็กช่วยซื้อของเล็กๆน้อยๆให้ นอกจากนี้ยังปลูกฝังให้เด็กรู้จักมารยาทต่างๆ เช่นมารยาทในการเดิน การไหว้ การพูด การรู้จักความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และต้องรู้จักเชื่อฟังคำสั่งสอน

ด้วยวิธีการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม ดังกล่าวก่อให้เกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 1 แบบ เรียกว่า แบบ จ ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูแบบนี้ เกิดจากการให้ความสำคัญทางวัฒนธรรม มากกว่าทางจิตวิทยา ดังสรุปรูปแบบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กระยะสนใจอวัยวะเพศ

ขั้นพัฒนาการ	การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา	การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ระยะสนใจอวัยวะเพศ (Phallic Stage)	-	+	จ

ง. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กขั้นพัฒนาการระยะแฝง (Latency Stage)

ในระยะแฝงพรอยด์เชื่อว่า เด็กจะแยกตัวจากพ่อ แม่ จะพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น จากการศึกษาถึงการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม ของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ตอบสนองแก่เด็กนั้น ได้ใช้ข้อมูล ต่างๆดังนี้

ปัจจัย ทางจิตวิทยา

1. กิจกรรมต่างๆของเด็กต่อวัน
2. การใช้เวลาของเด็ก

ปัจจัยทางวัฒนธรรม

1. การปลูกฝังเรื่องการไหว้
2. การปลูกฝังเรื่องการเดิน
3. การปลูกฝังวัฒนธรรมทางการพูด
4. การปลูกฝังเรื่องบาป บุญ
5. การปลูกฝังเรื่องความเมตตา กรุณา
6. การปลูกฝังเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
7. การปลูกฝังเรื่องความกตัญญู
8. การปลูกฝังเรื่องการรับผิดชอบ ต่อ หน้าที่และตนเอง
9. การปลูกฝังเรื่องการเชื่อฟังคำสั่งสอน

จากการศึกษาถึงการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา ของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กระยะนี้พบว่า ผู้ให้การเลี้ยงดูให้ความสำคัญกับการให้เด็กมีโอกาสคบหาสมาคมกับผู้อื่น เพื่อจะได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่นและได้รู้จักการปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งในข้อมูลปรากฏว่าเด็กมีโอกาสได้เล่นกับเพื่อน ร้อยละ 70.97 และเด็กยังมีโอกาสได้อยู่กับเพื่อนหรือญาติมากขึ้นซึ่งในหนึ่งวัน พบว่ามีถึงร้อยละ 54.83

ตารางที่ 16 จำนวนร้อยละ การตอบสนองความต้องการแก่เด็กในกิจกรรมต่างๆ

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	เล่น	22	70.97
	ช่วยงานบ้าน	1	3.23
	อ่านหนังสือ	4	12.90
	อื่นๆ(เล่นและช่วยงานบ้าน)	4	12.90
รวม		31	100.00

ตารางที่ 17 จำนวนร้อยละ การใช้เวลาของเด็กต่อวัน

กลุ่ม	การใช้เวลาของเด็ก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	อยู่กับพ่อ แม่	14	45.17
	อยู่กับเพื่อน	12	38.70
	อยู่กับญาติ	5	16.13
	อื่นๆ	0	0.00
รวม		31	100.00

จากการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา ส่วนการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง วัฒนธรรม เกี่ยวกับมารยาท ในการเดิน การไหว้ การพูดถึง 100% ส่วนการปลูกฝังเรื่อง บาป บุญ ความมีเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู การรับผิดชอบต่อตนเองและการเชื่อฟังคำสั่งสอน พบว่า มีความแตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 จำนวนร้อยละ การปลูกฝังเรื่องบาป บุญ

กลุ่ม	การปลูกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	27	87.10
	ไม่สอน	4	12.90
รวม		31	100.00

ตารางที่ 19 จำนวนร้อยละ การปลูกฝังเรื่องความมีเมตตา กรุณา

กลุ่ม	การปลูกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	30	96.77
	ไม่สอน	1	3.23
รวม		31	100.00

ตารางที่ 20 จำนวนร้อยละ การปลุกฝังเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

กลุ่ม	การปลุกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	31	100.00
	ไม่สอน	0	0.00
รวม		31	100.00

ตารางที่ 21 จำนวนร้อยละ การปลุกฝังเรื่องความกตัญญู

กลุ่ม	การปลุกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	23	74.20
	ไม่สอน	8	25.80
รวม		31	100.00

จากตารางจะพบว่า แม้ว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้การตอบสนอง แตกต่างกันแต่จะพบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรม มากกว่าไม่ให้ความสำคัญ ดังนั้น จากการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม ดังกล่าว จึงก่อให้เกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 1 รูปแบบ ซึ่งจะเรียกว่า แบบ จ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัย ทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม

และด้วยหลักการเดียวกันพบว่า ผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กบางคนไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรม ทุกตัวแปร ดังตารางที่ 17 - 20 ดังนั้น จึงทำให้เกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กอีก 1 รูปแบบ คือ แบบ ข ซึ่งหมายถึงการให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางจิตวิทยามากกว่าทางวัฒนธรรม

ด้วยวิธีให้การตอบสนองปัจจัย ทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม ดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ในระยะแฝงเกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 รูปแบบดังตารางสรุปต่อไปนี้
ตารางที่ 22 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กระยะแฝง (Latency Stage)

ขั้นพัฒนาการ	การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา	การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ระยะแฝง	+	+	จ
(Latency Stage)	+	-	ข

จ. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระยะสนใจรักเพศตรงข้าม (Genital Stage)

การตอบสนอง ปัจจัย ทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม แก่เด็ก ในระยะ สนใจรักเพศตรงข้าม พบว่า ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ใช้ข้อมูลการตอบสนองความต้องการ แก่เด็กต่างๆดังนี้

ปัจจัย ทางจิตวิทยา

1. ความสนใจในการรักใคร่เพศตรงข้าม
2. การตอบสนองต่อการสนใจรักเพศตรงข้ามและการคบเพื่อน

ปัจจัยทางวัฒนธรรม

1. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการพูด
2. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการไหว้
3. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการเดิน
4. การปลูกฝังวัฒนธรรมในเรื่องบาป บุญ
5. การปลูกฝังวัฒนธรรมในเรื่องละเอียดอ่อน
6. การปลูกฝังวัฒนธรรมในเรื่องความเมตตา กรุณา
7. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้อื่น
8. การปลูกฝังวัฒนธรรมในการเชื่อฟังคำสั่งสอน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัย ทางจิตวิทยา กล่าวคือ ผู้ให้การเลี้ยงดูทราบว่าเด็กที่อยู่ในการเลี้ยงดูให้ความสนใจ รักเพื่อนต่างเพศ มีร้อยละ 42.86 อีกร้อยละ 42.86 ไม่สนใจ อีกร้อยละ 14.28 ไม่ทราบว่าเด็กสนใจรักเพื่อนต่างเพศ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูทราบว่าเด็กสนใจรักเพื่อนต่างเพศ ก็จะห้ามปราม โดยคิดเป็น ร้อยละ 22.22 อีกร้อยละ 77.78 จะห้ามคบเพื่อนเกเร เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล ดังกล่าว จะพบว่า ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา มากกว่า ไม่ให้ความสำคัญ การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาจึงมี 2 รูปแบบ คือไม่ให้ ความสำคัญและให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา

ส่วนการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม พบว่าผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญ กับ การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม ในเรื่องการปลูกฝังเรื่องการไหว้ การเดิน การพูด การช่วยเหลือผู้อื่น การมีเมตตา กรุณา ถึง 100% อย่างไรก็ตามยังพบว่า มีความแตกต่างเรื่องการให้การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม เรื่องการปลูกฝังวัฒนธรรม เกี่ยวกับความเชื่อเรื่อง บาป บุญ การละเอียดอ่อนต่อบาปอยู่ ดังข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 จำนวนร้อยละ การปลุกฝังวัฒนธรรมเรื่องบาป บุญ

กลุ่ม	การตอบสนอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	13	92.86
	ไม่สอน	1	7.14
รวม		14	100.00

ตารางที่ 24 จำนวนร้อยละ เรื่องการละอายต่อบาป

กลุ่ม	การปลุกฝัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,2,3	สอน	13	92.86
	ไม่สอน	1	7.14
รวม		14	100.00

จากข้อมูลดังกล่าวจะพบว่า การตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรม นั้นมีความแตกต่างกัน 2 แบบ คือ ให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางวัฒนธรรม และ ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง

เมื่อพิจารณาการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม ประกอบกัน แล้วจะพบว่ามี 3 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชั้นนี้ มี 3 รูปแบบด้วยกัน ซึ่งจะเรียกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบว่า แบบ ซ ฅ และ ญ โดย แบบ ซ เป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม มากกว่าทางจิตวิทยา และแบบ ฅ ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม และแบบที่ 3 คือ ญ เป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 25 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กในขั้นพัฒนาการ ระยะสนใจในการรักเพื่อนต่างเพศ (Genital Stage)

ขั้นพัฒนาการ	การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา	การตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
สนใจในการรักเพื่อนต่างเพศ	-	+	ซ
	-	-	ฅ
(Genital Stage)	+	+	ญ

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จะพบว่ารูปแบบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยอันเกิดจากการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม ในแต่ละชั้นพัฒนาการรวม 10 แบบ โดยแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันด้วยเหตุผลต่อไปนี้

จากสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า เด็กที่มีอายุไม่เกิน 6 ปี ต้องการการตอบสนองเชิงจิตวิทยา มากกว่าทางวัฒนธรรม

และจากสมมติฐาน จาก ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ รวมทั้งเบเนดิกและมิด ซึ่งกำหนดไว้ในการศึกษาว่า ในชั้นพัฒนาการ ที่ 1-3 กล่าวว่า พัฒนาการที่สมบูรณ์น่าจะได้รับการตอบสนองทางจิตวิทยาเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถมีรูปแบบที่แปรเปลี่ยนไปได้อีก 3 แบบ คือ

1. ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม
2. ให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางวัฒนธรรมมากกว่าทางจิตวิทยา
3. ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม

จากการศึกษาพบว่า

ในชั้นพัฒนาการ ที่ 1 ซึ่งเรียกว่าแบบ ก นั้น มีความเป็นจริงตามสมมติฐาน คือ ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยามากกว่าทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็มีรูปแบบการเลี้ยงดูที่ต่างไปคือ ในแบบ ข ซึ่งพบว่าผู้ให้การเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม

ในชั้นพัฒนาการที่ 2 ปรากฏว่ามีรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบและพบว่า ขัดแย้งกับสมมติฐาน กล่าวคือในแบบที่เรียกว่าแบบ ง นั้นผู้ให้การเลี้ยงดูไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางวัฒนธรรม และทางจิตวิทยา ซึ่งการเลี้ยงดูแบบนี้เกิดจากการให้การตอบสนองด้านการจับถ่ายที่เข้มงวดเกินไปขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญ กับการตอบสนองทางวัฒนธรรม คือ มีการปลุกฝังในเรื่อง มารยาท การเดิน การไหว้ ฯลฯ

อีกรูปแบบหนึ่งคือแบบ ค พบว่าผู้ให้การเลี้ยงดูให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางวัฒนธรรมและจิตวิทยา กล่าวคือไม่มีการฝึกรับถ่ายที่เข้มงวด เป็นการฝึกแบบอะลุ่มอล่วยและให้การตอบสนองทางวัฒนธรรม เช่นการไหว้ การเดิน การพูด ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจตลอดจนต้องรู้จักเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ด้วย

ในชั้นพัฒนาการที่ 3 พบว่ามีการอบรมเลี้ยงดู 1 รูปแบบ ซึ่งเรียกว่าแบบ จ และการเลี้ยงดูแบบนี้ ขัดแย้งกับสมมติฐาน คือ ผู้ให้การเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญกับการปลุกฝังวัฒนธรรม มากกว่าจิตวิทยา โดยเกิดจากในขณะที่เด็กต้องการลูบคลำอวัยวะเพศซึ่งเป็นการสนองความต้องการทางจิตวิทยา แต่ปรากฏว่าผู้ให้การเลี้ยงดูไม่ให้การตอบสนอง กลับให้การปลุกฝังวัฒนธรรมแทน นั่นคือ เห็นว่า เด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมจึงห้ามเด็กด้วยการดู ตี หรือดึงมือออก รวมถึงปลุกฝังวัฒนธรรม

ธรรมอื่นๆ เช่น มีการสอน เรื่องความมีเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักช่วยงานบ้าน เป็นต้น

จากสมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า เด็กที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไปต้องการการตอบสนองทางวัฒนธรรมมากกว่าทางจิตวิทยา และจากสมมติฐานของฟรอยด์ มีด และเบนเนตกล่าวว่า การพัฒนาการที่สมบูรณ์น่าจะได้รับตอบสนองทั้งทางจิตวิทยาและการปลูกฝังวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ในหลักการนี้ก็มีความเป็นไปได้ ที่ลักษณะการเลี้ยงดูจะมีรูปแบบที่แปรเปลี่ยนออกไปได้อีก 3 ลักษณะ คือ

1. ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ทางจิตวิทยามากกว่าให้การปลูกฝังวัฒนธรรม
2. ไม่ให้ความสำคัญทั้งการตอบสนอง ทางจิตวิทยาและการปลูกฝังวัฒนธรรม
3. ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังวัฒนธรรมมากกว่าการตอบสนองทางจิตวิทยา

จากการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กในขั้นพัฒนาการ ที่ 4 พบว่ามีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ คือ แบบ จ และแบบ ข

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบ จ เป็นไปตามสมมติฐาน คือ เป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนองทั้งทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยนี้ให้ความสำคัญกับการให้เด็กได้พบปะสมาคมกับเพื่อนหรือคนอื่นๆ ทำให้เด็กได้เรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสังคม ขณะเดียวกันก็ได้ปลูกฝังวัฒนธรรมของสังคม เช่น มีการสอนเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีเมตตา กรุณา เรื่องบาป การสอนมารยาทในการพูด การไหว้ การเดิน การเชื่อฟังคำสอน เป็นต้น

ส่วนรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบ ข เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แปรเปลี่ยนไปอีก 1 แบบ คือได้ให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางจิตวิทยามากกว่าให้การปลูกฝังทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ในรูปแบบนี้ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูให้การปลูกฝังทางวัฒนธรรม น้อยกว่าแบบ จ ไม่ได้สอนเรื่อง บาป บุญ ความมีเมตตา กรุณา เป็นต้น จึงถือว่า ในการตอบสนองเช่นนี้ไม่ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังวัฒนธรรม นั่นเอง

ในขั้นพัฒนาการที่ 5 พบว่ามีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบ ข ฉ และ ญ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเรียกว่าแบบ ญ นั้น มีความสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ ให้ความสำคัญกับการตอบสนอง ปัจจัยทางวัฒนธรรม และทางจิตวิทยา ในขณะเดียวกันก็พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแปรเปลี่ยนไปอีก 2 แบบ คือ

แบบ ข เป็นการให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางวัฒนธรรม มากกว่าทางจิตวิทยา การเลี้ยงดูในลักษณะนี้พบว่าในขณะที่เด็กต้องการคบเพื่อน หรือเพื่อนต่างเพศ อันเป็นปัจจัยทางจิตวิทยา แต่ปรากฏผู้ให้การเลี้ยงดู ไม่ให้การตอบสนอง คือไม่ให้คบ และให้ความสำคัญกับการปลูกฝังวัฒนธรรม เช่น การสอนเรื่อง บาป บุญ การไหว้ การเดิน การเชื่อฟังคำสอน ความมีเมตตา กรุณา ฯลฯ

ส่วนแบบ ฉ นั้นเป็นการเลี้ยงดูที่ไม่ให้ความสำคัญทั้งการตอบสนองทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม การเลี้ยงดูแบบนี้เกิดจากการห้ามคบเพื่อนต่างเพศตลอดจนให้การปลูกฝังทางวัฒนธรรม น้อยกว่าการเลี้ยงดูแบบ ซ และ ญ จึงถือว่าการเลี้ยงดูในแบบ ฉ นี้ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองทางวัฒนธรรม นั่นเอง

ตอนที่ 2 รูปแบบการเลี้ยงดูอบรมเด็กที่มีผลต่อบุคลิกภาพของคนไทย

จากการวิเคราะห์ในตอนที 1 พบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กมีทั้งหมด 10 รูปแบบคือ

1.ในขั้นพัฒนาการทางด้านปาก มี 2 แบบ ประกอบด้วย

แบบ ก. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา มากกว่าทางวัฒนธรรม

แบบข.เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม และ จิตวิทยา

2.ในขั้นพัฒนาการระยะจับถ่าย มี 2 แบบ ประกอบด้วย

แบบ ค. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมและ ทางจิตวิทยา

แบบ ง. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมมากกว่าจิตวิทยา

3.ในขั้นพัฒนาการระยะสนใจวัยหัดเดิน มี 1 แบบ คือ

แบบ จ. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมมากกว่าทางจิตวิทยา

4.ในขั้นพัฒนาการระยะแฝง มี 2 แบบ ประกอบด้วย

แบบ ฉ. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา และวัฒนธรรม

แบบ ซ. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา มากกว่าทางวัฒนธรรม

5.ในขั้นพัฒนาการสนใจในการรักเพศตรงข้าม มี 3 แบบ ประกอบด้วย

แบบ ซ. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรม มากกว่าทางจิตวิทยา

แบบ ฉ. เป็นรูปแบบการอบรมที่ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางวัฒนธรรมและจิตวิทยา

แบบ ญ. เป็นรูปแบบการอบรมที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรม

จากการให้การตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมของผู้ให้การอบรมเด็กอันก่อให้เกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 10 แบบ นั้นได้ส่งผลถึงการเกิดบุคลิกภาพ แตกต่างกันไปในแต่ละขั้นพัฒนาการดังผลการวิเคราะห์ที่นำเสนอต่อไปนี้

จากสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า บุคลิกภาพของคนจะแตกต่างกันไป ตามการตอบสนองทั้งทางจิตวิทยาและทางวัฒนธรรม และจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ ฟรอยด์ กล่าวว่า การให้การตอบสนองทางจิตวิทยาแก่เด็กในขั้นพัฒนาการ ที่ 1-3 มีความสำคัญต่อการกำหนดบุคลิกภาพของเด็กมากคือ ในระยะปากหากเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอเด็กจะพัฒนาการนิสัยเป็นคนมีน้ำใจ มองโลกในแง่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ถ้าในระยะขบถ่าย เด็กได้รับการฝึกแบบอะลุ่มอะล่วยค่อยเป็นค่อยไปเด็กจะกลายเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่วนในระยะสนใจวัยอะเพส ฟรอยด์ เชื่อว่าถ้าเด็กถูกขัดขวางไม่ได้รับความพอใจต่อการลูบคลำวัยอะเพสจะส่งผลให้เด็กขี้อายเพศตรงข้าม ชอบฟังพาอาศัยผู้อื่น ส่วนทฤษฎีของ เบเนดิก ว่าเมื่อเด็กแรกเกิดจะได้รับการหล่อหลอมให้มีบุคลิกภาพแบบต่างๆ ได้ แต่ วัฒนธรรมใดที่สังคมถือว่ามีลักษณะอันพึงปรารถนา ก็จะปลูกฝังให้กับเด็ก จากการศึกษาและสังเกต บุคลิกภาพของเด็กไทย พบว่ามีบุคลิกภาพ ในแต่ละขั้นพัฒนาการ ดังนี้

1. ระยะปาก

พบว่าเด็กที่หมู่บ้านน้ำคำจะมีนิสัยโดยรวม คือ คิดผู้ให้การเลี้ยงดู ยิ้มและหัวเราะง่าย จากนิสัยเหล่านี้เชื่อว่าเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูที่ผู้ให้การเลี้ยงดูให้ความสำคัญ กับการตอบสนองทางจิตวิทยา คือให้เด็กได้รับการตอบสนองทางปากอย่างเพียงพอ ทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี อารมณ์ดีขี้แฉะเดียวกัน ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ให้สัมผัสทางกาย เช่นการกอด อุ้ม และพาเด็กไปเดินเล่น ตามบ้านต่างๆ ด้วยสิ่งแวดล้อมและการให้การเลี้ยงดูข้างต้น จึงส่งผลให้เด็กนิสัยโดยรวมดังกล่าว

2. ระยะขบถ่าย

จากการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพหรือนิสัยโดยรวมของเด็กพบว่า เด็กชอบความสนุกสนาน ชอบวิ่งเล่นมีน้ำใจไม่หวงของเล่นลักษณะนิสัยเหล่านี้เชื่อว่าเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ให้การตอบสนองปัจจัยจิตวิทยา คือฝึกการขบถ่ายแบบอะลุ่มอะล่วย ซึ่งทำให้เด็กเป็นผู้มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขณะเดียวกันผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูก็ได้ปลูกฝังวัฒนธรรมของสังคมให้ด้วยนั่นคือ การสอนให้เด็กรู้จักแบ่งปันสิ่งของ เช่น ขนม ของเล่น ให้กับพี่น้อง หรือการสอนให้เด็กช่วยเหลือของเล็กๆ น้อยๆ ให้ผู้ใหญ่ ด้วยการอบรมดังกล่าวส่งผลให้เด็กเป็นผู้มีน้ำใจ

ขณะเดียวกันพบว่า ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญกับการปลูกทางวัฒนธรรมมากกว่าทางจิตวิทยาโดยมีการฝึกการขบถ่ายอย่างเข้มงวด คือเมื่อขบถ่ายชาก็จะเร่งหรือดู ให้เด็กรีบขบถ่ายและแม้ว่าผู้ให้การเลี้ยงดูจะให้การอบรมสั่งสอนปลูกฝังให้เด็กเป็นคนมีน้ำใจรู้จักแบ่งปันสิ่ง

ของให้ผู้อื่นก็ตามก็พบว่าเด็กค่อนข้างขี้เหนียว ซึ่งปรากฏว่านิสัยพบในเด็กอายุ 6-11 ปี ซึ่งในพัฒนาการระยะแฝงด้วย

3. ระยะสนใจวัยอะเพศ

จากการศึกษาพบว่าเด็กในหมู่บ้านไม่กล้าพูดกับคนแปลกหน้า ขี้อาย สนุกสนาน ร่าเริง มีน้ำใจ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากลักษณะนิสัยดังกล่าว พอจะวิเคราะห์ได้ว่าความขี้อายไม่กล้าพูดคงเกิดจากการไม่ได้รับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยา คือ จะถูกห้ามหรือถูกดุขณะสัมผัสวัยอะเพศของตนเอง ขณะเดียวกันก็ได้รับการปลุกฝังทางวัฒนธรรมคือ ให้รู้จักมีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่นไม่ให้หวังสิ่งของเครื่องใช้ ต้องรู้จักการแบ่งปันผู้อื่น นอกจากนี้เด็กยังได้รับการสอนให้เชื่อฟังคำสั่งสอน แต่ปรากฏว่าเด็กเชื่อฟังเป็นบางเรื่อง ผู้ให้การเลี้ยงดูจึงลงโทษด้วยวิธีการต่างๆ คือ บางครั้งตี บางครั้งดุ มีถึงร้อยละ 93.75 การตอบสนองเช่นนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกไม่มั่นใจ และไม่กล้าแสดงออกได้

4. ระยะแฝงและสนใจเพศตรงข้าม

จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์กล่าวว่า ในพัฒนาการทั้ง 2 ขั้นนี้ เด็กควรได้รับการตอบสนองปัจจัยทางจิตวิทยาและวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กันซึ่งทฤษฎี ของฟรอยด์ สอดคล้องกับแนวคิดของเบเนดิกและมิดซึ่งเชื่อว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนโต ซึ่งจะกำหนดให้บุคคลมีบุคลิกภาพหรือมีความประพฤติเหมือนกันจนกลายเป็นนิสัยประจำชาติ

จากการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพของเด็กในขั้นพัฒนาการ ที่ 4 และ 5 คือระยะแฝงและสนใจในการรักเพศตรงข้ามเหมือนกันคือ ไม่กล้าพูดและแสดงความคิดเห็น ขี้อายแต่มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จากนิสัยหรือบุคลิกภาพและที่ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นคงมีสาเหตุมาจากการปลุกฝังวัฒนธรรมส่วนหนึ่งคือการสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ พูดกับผู้ใหญ่ด้วยถ้อยคำสุภาพ ห้ามเถียงห้ามตอบโต้ ซึ่งการปลุกฝังวัฒนธรรมเช่นนี้มีส่วนผลักดันให้เด็กไม่กล้าพูดและไม่กล้าแสดงออก จากการสอบถามและสังเกตพบว่าเด็กในขั้นพัฒนาการ ที่ 5 จำนวน 3 คน (จาก 22 คน) กลายเป็นคนเรียบร้อยและเก็บกดในที่สุด